

F.t.beslutn. om afgift på kunstgødning

Bemærkninger til forslaget

Kortlægningen af nitratforureningen i Danmark har vist, at 60-70 pct. af nitraten i vandet stammer fra landbruget. Der er ikke i Danmark gennemført analyser, som viser, hvor meget af forureningen der stammer fra naturgødning, og hvor meget der stammer fra kunstgødning. Officielle analyser viser imidlertid, at kvælstofovergødskningen i 1981-82 var på 8 pct., i 1982-83 på 10 pct., i 1983-84 på 11 pct. og i 1984-85 på 12-13 pct.

Nitratforekomsterne i drikkevand og grundvand må antages at indebære en øget risiko for mavekræft og forgiftning af spædbørn, og der er generel tilslutning til en indsats for at nedbringe tilgangen af nitrat til drikkevandet.

De to væsentligste kilder til grundvandsforureningen fra landbruget stammer fra:

1. Udsivning fra ajle- og gyllebeholdere, ensilagestakke samt afløb af almindeligt spildevand (gårdbidrag).
2. Udvaskning og overfladeafstrømning af nitrat fra landbrugsjorden. Størrelsen af bidraget afhænger af mange forhold, bl.a. afgrødens art, jordtype og dyrkningspraksis, herunder ikke mindst tilførslen af natur- og kunstgødning (markbidrag).

På trods heraf har folketingset hidtil alene haft lejlighed til at tage stilling til en indsats mod den grundvandsforurening, der stammer fra naturgødningen (jfr. L 71, 1985-86, forslag til lov om støtte til miljøforbedrende investeringer i landbrug m.v.), medens der ikke er taget initiativer til begrænsning af forureningen fra kunstgødning.

Forureningen fra kunstgødning (handelsgødning) kan nedbringes ved at pålægge kunstgødningen en afgift, der er knyttet til mængden af kvælstofindholdet. Dette vil være både en effektiv og administrativt let håndterlig metode, idet afgiften indeholdes i landbrugets købspris. Derved bliver der et klart økonomisk incitament til at overveje, om andre dyrkningsmetoder, andre afgrøder eller andre gødningsformer kan være mere hensigtsmæssige, og hvis ikke, da at reducere anvendelsen

af den beskattede type kunstgødning.

I det omfang der ikke findes et alternativ til den anvendte gødningstype, vil en afgift indirekte tilskynde til øget forskning og udvikling af andre gødningstyper, andre afgrøder og forsøg med andre dyrkningsmetoder. Umiddelbart vil afgiften være et økonomisk incitament til øget udnyttelse af naturgødningen og vil således gennem en mere effektiv spredning af naturgødning nedsætte den grundvandsforurening, der stammer fra naturgødningen.

Når der har været indvendinger mod anvendelsen af afgifter på kunstgødning, skyldes dette primært usikkerheden over for, om moderate afgifter som den her foreslåede vil påvirke landbruget til at indskrænke kunstgødningsanvendelsen. Der er tillige henvist til, at en regulering gennem afgifter vil indebære en reduktion af den enkelte landmands økonomiske udbytte. På lidt længere sigt behøver dette ingenlunde at være tilfældet, under forudsætning af at afgiftens provenu ledes tilbage til landbrugssektoren og anvendes til fremme af en økologisk mere hensigtsmæssig produktion, bedre dyrkningsmetoder og bedre landbrugsprodukter. Både for landbruget og for samfundsøkonomien kan en afgift således være af stor positiv værdi.

En afgift på 1 kr. pr. kg kvælstof i kunstgødning vil give et årligt provenu på 350-400 mill. kr.

Af provenuet af afgiften bør der anvendes 50 mill. kr. til forskning og forsøgsvirksomhed vedrørende landbrugets miljøproblemer.

Af det resterende provenu bør der gives støtte til de i forslag til lov om støtte til miljøforbedrende investeringer i landbrug m.v. (lovforslag nr. L 71, 1985-86) nævnte formål og efter de i nævnte lovforslag indeholdte principper.

Støtte kan endvidere gives til transportanlæg og transportsystemer til naturgødning og halm, til biogasanlæg, andre gødningsbehandlingsanlæg og anlæg til udnyttelse af halm, som ikke er støttet gennem energistøttelovgivningen, til forebyggelse og genopretning af nitratskader på drikkevandsforsyning m.v.